

UNA PROPOSTA PER A LA MÚSICA TRADICIONAL A SECUNDÀRIA (I)

Miquel Àngel Bauzà Fuster

Professor de música de l'IES s'Arenal

En aquest escrit explicaré el que ha estat una experiència d'introducció dels instruments tradicionals de la colla de xeremiers (flabiol, tamborino i xeremies) a un institut d'ensenyament secundari, el de s'Arenal, durant un període de 5 anys.

Primerament, per poder entendre en tota la seva extensió aquesta vivència, s'ha de reflexionar mínimament sobre el context social de s'Arenal, la seva relació amb l'illa de Mallorca i com això pot influir en l'interès que en aquestes zones pugui despertar la música tradicional.

És una zona bàsicament immigrant amb una demanda nul·la de música tradicional mallorquina en els millors dels casos. Habitualment aquesta demanda es converteix en rebuig total gràcies a tot aquest anticatalanisme creat pels mitjans de comunicació estatals, autonòmics i, en el cas de s'Arenal, municipals. De fet, els referents mallorquins més propers que arriben i dominen s'Arenal són els de Lluçmajor, que no és precisament un model d'integració i acollida per als nouvinguts.

Amb aquest context doncs, amb segons quines àrees tan poc importants com és la música i amb segons quines llengües tan poc importants com és el català arreu de l'Estat espanyol, dins una aula de secundària de 14.00 a 15.00, la música tradicional de Mallorca ha de ser presentada d'una forma bastant atractiva per no morir en l'intent. I sobre aquest intent està basada la història següent.

CURS 2001-2002

La història dels xeremiers de Son Verí començà a principis del curs 2001-02 quan, a partir de l'interès d'incorporar l'alumnat de l'IES de s'Arenal a la cultura pròpia de Mallorca d'una manera entretinguda i musical, sorgí al departament de música la idea d'ensenyar xeremies, flabiol i tamborí.

Se'n va fer propaganda per les aules, un taller per Nadal, i s'aconseguí consolidar un grup d'alumnes que durant els esplais estudiaven aquests instruments. El febrer, per la rua, ja tocàrem quatre persones i el març el claustre de l'IES l'Arenal va aprovar l'optativa de xeremies, flabiol i tamborí per a 3r d'ESO.

Al llarg d'aquest curs realitzàrem diverses sortides extraescolars amb aquests alumnes, tocàrem a cada acte de la setmana Alcover-Moll que es féu a l'IES, actuàrem a l'obra de teatre "La zapatera prodigiosa" de final de curs, sonàrem a l'Escorxador a la festa de xeremies de l'Escola Municipal de Palma i l'estiu ens trobàrem diverses vegades per tocar.

En resum, aquest fou un curs d'introducció, de presentació dels instruments i el seu repertori a un medi, el del jovent aclaparadorament immigrant de l'Arenal, que viu alienament a la cultura tradicional de Mallorca.

Actuació a la setmana Alcover Moll.

CURS 2002-2003

De cara al nou curs, calia un replantejament, per les següents raons:

- El centre no es volia implicar més econòmicament, ni administrativament.

- Inspecció educativa havia rebutjat l'optativa de flabiol, per mor de la incertesa provocada per l'aplicació de la llei de qualitat.
- Ensenyar durant els esplais era insuficient ja que obligava els implicats a no descansar, ni berenar.
- Hi havia un grup d'alumnes, professors i altra gent aliena a l'institut disposat a assajar fora d'horari escolar.

Per tant, es decidí emancipar-se de l'IES. Ens deixaren usar les instal·lacions setmanalment per practicar, però ens constituïrem en associació, adoptàrem el nom de "Xeremiers de Son Verí" i començàrem a funcionar de forma totalment autònoma assajant habitualment els divendres horabaixes després de les classes.

Es realitzaren activitats com:

- Visita a Miquel Pou, constructor de gairebé tots els nostres flabiols.
- Participació a la Trobada anual de xeremiers de la Pobra.
- Actuacions a la parròquia de l'Arenal per Nadal i a la colcada de reis, a l'Encarnació, al final de trimestre de l'escola de ball, a les manifestacions contra la guerra i contra la llei de qualitat, a la fira del caragol de Sant Jordi.

Primera participació dels XSV a la trobada anual de sa Pobra.

Participació a la colcada de reis de s'Arenal.

- Creació de la pàgina web (<http://80.59.71.171/musicahtml/index.html>) i correu electrònic (xeremiesdesonveri@hotmail.com).
- Taller amb els xeremiers de Santa Maria. Fou tot un goig veure sonar i passar gust plegats n'Andreu David, un xeremier major de Santa Maria i que feia mig any que no sonava per motius personals, i gent jove de l'Arenal que feia un any no sabia ni què era una xeremia. Va ser una trobada molt colpidora i quedàrem per repetir-la després de Pasqua.
- Participació a un festival de música tradicional a Arrigorriaga, Biscaia, que és el lloc d'origen d'una de les nostres components.

Fou en aquest curs, doncs, en què es creà la banda de Xeremiers de son Verí com a tal i al marge de l'IES s'Arenal.

CURS 03-04

Consolidada la banda i amb un desig d'auto-confiança excessiu es decidí formar una escola d'ensenyament d'instruments tradicionals. S'acordà que els xeremiers de Son Verí, docents i alumnes avantatjats, exerciríem gratuïtament de professors a tot aquell que volgués aprendre flabiol o xeremies (ja que, tot i sol·licitar-ho, no obtenguérem cap ajuda oficial). Hi havia un grup nombrós de

Targeta dels XSV.

persones, entre alumnes i professors del centre, interessats a aprendre a tocar aquests instruments i l'octubre començaren les classes els divendres capvespre al centre. Tot i que el primer trimestre la banda i l'escola de formació funcionaven autònomament i eficientment, ben aviat ens vérem desbordats tant per alumnes, com per temps. Era molt difícil engegar un projecte docent sense cap recurs econòmic i sense que els professors cobrassin. S'ha de tenir en compte que aleshores l'ajuntament de Lluçmajor acabava de crear a s'Arenal una banda municipal on els alumnes cobraven per assaig i rebien gratuïtament l'instrument. Perquè ens facem la idea de la magnitud de la barrudesca municipal només cal saber que el pressupost d'un sol clarinet (i el nombre de clarinets a una banda de música és l'equivalent al de violins a una orquestra) equivalia a tot el nostre pressupost anual per a la compra d'instruments per als nous alumnes.

En aquestes condicions es reuní la banda en assemblea i es decidí donar prioritat a la banda i abandonar el projecte de l'escola de formació,

ja que els dos projectes eren incompatibles. A més, es prengueren els següents acords:

- S'assumí la necessitat que cadascú es compràs els seus instruments.
- Es comprà un uniforme de banda.
- Per motius econòmics i de tradició, s'acordà l'ús del do sostingut com a tonalitat versus el do natural.

Es realitzaren activitats com:

- Participació a la Trobada anual de xeremiers a sa Pobla.
- Actuacions a Cala Figuera, a la fira de Lluçmajor, a la casa de cultura de Palma per als Joves per la llengua i a la parròquia de s'Arenal per Nadal.
- Creació d'unes targetes dissenyades per Joana Cabot.
- Participació a les festes populars d'Arrigorriaga, Bermeo i Érmua (País Basc).

Actuació als carrers de Bermeo, País Basc.

Acabava així el segon any de la banda, amb la certesa de saber que era impossible plantejar-se l'ensenyament d'aquests instruments d'una manera tan voluntariosa i sense recursos. □